

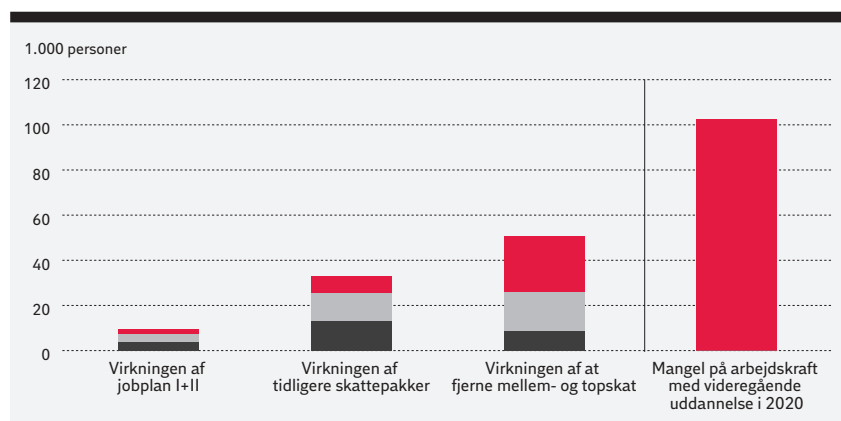
INDSIGT

LAVERE MARGINALSKAT KAN SKAFFE DANMARK FLERE HØJTUDDANNEDE

AF CHEFKONSULENT MORTEN GRANZAU NIELSEN, MOGR@DI.DK OG ØKONOMISK KONSULENT TINA HONORÉ KONGSØ, TKG@DI.DK

På fremtidens arbejdsmarked er der behov for langt flere højtuddannede. I 2020 kan der mangle omkring 100.000 med en videregående uddannelse, og den eneste mulighed for mærkbart at øge udbuddet af højtuddannet arbejdskraft er at sænke skatten på den sidst tjente krone. Her rækker udspillet fra Skattekommissionen eller tidligere arbejdsmarkeds- og skattereformer ikke. En afskaffelse af mellem- og topskatten vil give langt større effekt end Skattekommissionens forslag.

Virkingen af reformer på beskæftigelsen

Videregående uddannelser

Faglærte

Ufaglærte

Anmærkning

De beregnede effekter af tidligere skattepakker er større end de effekter, der er beregnet af Finansministeriet i forbindelse med offentliggørelsen. Det skyldes, at der i DI's beregninger anvendes en større substitutionselasticitet i beregningen af beskæftigelseseffekten.

Kilde

Danmarks Statistik, Finansministeriet, Skatteministeriet samt DI-beregninger.

En afskaffelse af mellem- og topskatten vil kunne give et mærkbart bidrag til at løfte arbejdsudbuddet af højtuddannede. Alene arbejdsudbuddet af personer med en *videregående uddannelse* løftes svarende til indsatsen fra 25.000 fuldtidspersoner.

Derudover vil afskaffelse af mellem- og topskat øge gevinsten ved at tage en uddannelse, gøre det mere attraktivt for udenlandske eksperter at arbejde i Danmark og mindre fordelagtigt for højtuddannede at forlade Danmark.

En afskaffelse af mellem- og topskatten vil derfor samlet set løse en stor del af behovet for højtuddannet arbejdskraft på fremtidens arbejdsmarked, hvor der i 2020 kan mangle omkring 100.000 med en videregående uddannelse. Og effekten er langt større end med Skattekommissionens netop fremlagte forslag.

BEHOV FOR LANGT MERE VELUDDANNET ARBEJDSKRAFT

Fremtidens arbejdsmarked stiller stadig større krav til arbejdsstyrkens kompetencer og uddannelsesniveau. Den helt store udfordring på den lidt længere bane er således at få øget udbuddet af højtuddannet arbejdskraft.

Udviklingen har været i gang længe og afspejler blandt andet fremkomsten af ny teknologi og den stadig mere globaliserede verden, vi lever i. Siden 1980 er andelen af ufaglærte i arbejdsstyrken reduceret fra 48 til 38 pct.

Frem mod 2020 vurderes efterspørgslen efter ufaglært og faglært arbejdskraft at falde yderligere, mens efterspørgslen efter højtuddannet arbejdskraft vil stige markant. Udbuddet af højtuddannede skønnes imidlertid ikke at kunne følge med, selv ikke hvis vi når regeringens målsætning om, at stadig flere unge skal have en ungdoms- og videregående uddannelse¹.

Udbuddet af højtuddannede kan ikke følge med efterspørgslen

¹ Som en del af globaliseringsindsatsen i Velfærdsaftalen fra 2006 er det målet, at 95 pct. af en ungdomsårgang skal have en kompetencegivende uddannelse, og 50 pct. skal have en videregående uddannelse inden 2015.

Behov for mere veluddannet arbejdskraft i 2020

	Andel af arbejdsstyrke i dag	Andel af arbejdsstyrke i 2020			Mangel i 2020 ¹⁾
		Udbud	Efterspørgsel	Mangel	
	Pct.	Pct.	Pct.	Pct.	1.000 pers.
Ufaglærte	38	27	25	-2	-53
Faglærte	34	38	36	-2	-50
Videregående udd.	28	36	39	4	103
I alt	100	100	100	0	0

Anmærkning

På grund af afrunding summer ikke alle søjler til 100 pct.

¹⁾ Beregnet under forudsætning af uændret arbejdsstyrke

Kilde

Danmarks Statistik, "Globaliseringsrapport Livslang læring og opkvalificering, kap. 1" samt egne beregninger.

Derfor ventes der i 2020 at mangle personer med en videregående uddannelse, mens der er et overudbud af ufaglærte og faglærte. Med uændret arbejdsstyrke i årene fremover² mangler der cirka 100.000 med en videregående uddannelse i 2020, mens der er tilsvarende for mange ufaglærte og faglærte.

Hverken de to arbejdsmarkedsreformer fra 2008 (Jobplan I+II) eller de to skattepakker, der er gennemført under den nuværende regering, har bidraget til at løfte udbuddet af højtuddannet arbejdskraft nævneværdigt.

SVAG EFFEKT AF HJORTIDIGE SKATTETILTAG

Skatten på arbejde er blevet sat ned ad to omgange, siden VK-regeringen tiltrådte i 2001. I 2003 vedtog man "Lavere skat på arbejdsindkomst", der med Forårspakken (2004) fik fuld effekt allerede i 2004. De vigtigste elementer var indførelse af et beskæftigelsesfradrag på 2,5 pct. og en forhøjelse af mellemskattegrænsen fra ca. 233.000 kr. til 289.000 kr.³

Fra 1. januar 2009 er skattepakken "Lavere skat på arbejde" fra efteråret 2007 fuldt indført. Beskæftigelsesfradraget er forhøjet til 4,25 pct., mens mellemskattegrænsen er sat yderligere op til 347.000 kr.⁴

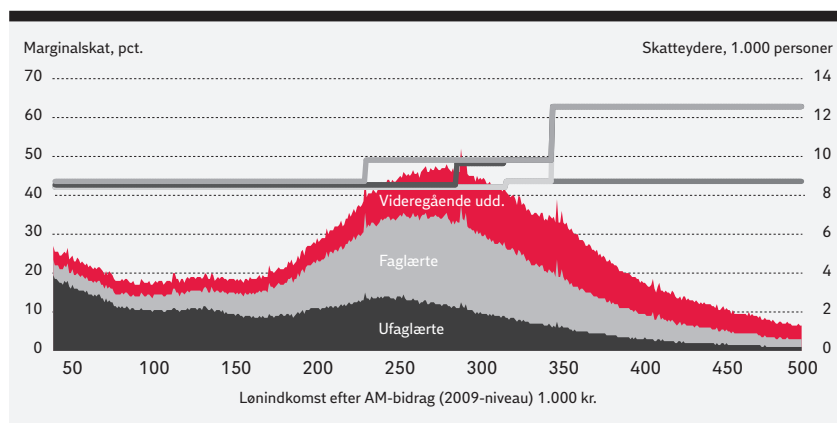
Skattelettelser vedtaget i 2003 og 2007

² I 2015-planen skønnes arbejdsstyrken omtrent uændret i årene frem mod 2020. På den ene side trækker de skønnede ændringer i befolkningens sammensætning alt andet lige i retning af en lavere arbejdsstyrke. Omvendt vurderes initiativerne i Velfærdsaftalen at løfte arbejdsstyrken mærkbart.

³ Lønindkomst i 2009 eksklusivt arbejdsmarkedsbidrag.

⁴ Endvidere er personfradraget hævet med 1.000 kr.

Marginalskat og antal skatteydere fordelt på indkomst

Marginalskat med 2003-regler

Marginalskat med 2007-regler

Marginalskat med 2009-regler

Marginalskat uden top- og mellemskat

Kilde

Danmarks Statistik, Skatteministeriet og DI-beregninger.

Mange mennesker har haft gavn af skattepakkerne. Tre ud af fire af alle beskæftigede har en lønindkomst under den nye fælles grænse for mellem- og topskat på 347.000 kr. og har således haft gavn af ændringerne i skattesystemet. Da indkomsten generelt stiger, jo højere uddannelse man har, er skattelettelserne hovedsageligt kommet de ufaglærte og faglærte til gode.

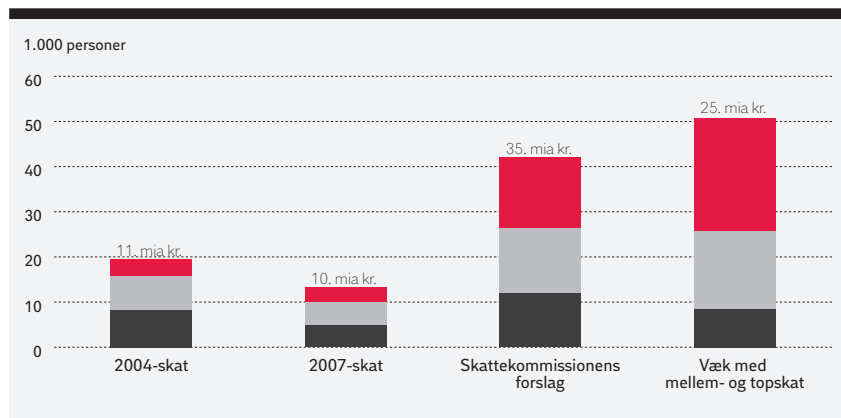
Men tallene viser også, at en fjerdedel af alle beskæftigede betaler topskat. Og blandt de fuldtidsbeskæftigede er det over fire ud af ti.

Andelen af topskattebetalere er størst blandt personer med en videregående uddannelse (omkring 42 pct.), men også henholdsvis 10 og 23 pct. af alle beskæftigede ufaglærte og faglærte betaler topskat.

Mange analyser viser, at lavere marginalskat øger tilskyndelsen til at yde en ekstra indsats. Dermed kommer en stor del af skattelettelsen ind igen via de såkaldte dynamiske effekter.

Skattelettelser har mest været til gavn for ufaglærte og faglærte

Effekt på beskæftigelse af skattepakker

Videregående uddannelser

Faglærte

Ufaglærte

Anmærkning

Den umiddelbare provenu-virkning opgjort i 2009-niveau er angivet over effekten af hver skattepakke

Kilde

Danmarks Statistik, Finansministeriet, Skattekommissionen og DI-beregninger.

De tidligere skattepakker, der umiddelbart kostede statskassen omkring 20 mia. kr., vurderes ifølge DI's beregninger at have løftet arbejdsudbuddet (i timer) svarende til et løft i beskæftigelsen på godt 30.000 fuldtidspersoner. Finansministeriet anvender mere konservative skøn for virkningen på arbejdsudbuddet og kommer frem til en effekt på knap 20.000 personer.⁵

Da de tidligere skattelettelser primært kom de ufaglærte og faglærte til gode, er det også disse uddannelsesgrupper, der hovedsageligt har øget deres arbejdsindsats. Skattepakkerne vurderes samlet kun at have løftet arbejdsudbuddet af folk med en videregående uddannelse svarende til bidraget fra 7.000 fuldtidspersoner.

Skattepakker har kun tilført arbejdsmarkedet 7.000 højtuddannede

SKATTEKOMMISSIONENS FORSLAG RÆKKER IKKE

Skattekommissionens nyligt fremlagte forslag til ændringer i skattesystemet giver et større bidrag til at øge udbuddet af højtuddannet arbejdskraft. Men DI's beregninger viser, at effekterne er klart mindre, og det koster statskassen væsentligt mere, end hvis man afskaffede mellem- og topskatten.

En afskaffelse af mellem- og topskatten øger beskæftigelsen svarende til arbejdsindsatsen fra 50.000 fuldtidspersoner, og heraf de omkring 25.000 med en videregående uddannelse. Og antallet med en lang videregående uddannelse (5-årig universitetsuddannelse) løftes dobbelt så meget som med Skattekommissionens forslag.

Afskaffelse af mellem- og topskat langt mere effektivt end Skattekommissionens forslag

⁵ I DI's beregninger er anvendt en substitutionselasticitet på mellem 0,1 og 0,2, dvs. lidt mere end i Finansministeriets beregninger. Blandt andet Rockwool Fonden har lavet analyser, der viser, at elasticiteten er væsentlig større end 0,1.

Dertil kommer en række effekter, der øger udbuddet af højtuddannet arbejdskraft yderligere og dermed ruster Danmark endnu bedre i videnkapløbet. Disse ekstra effekter vurderes at være betydeligt større ved en afskaffelse af mellem- og topskatten end med Skattekommisionens forslag.

For det første bliver det mere attraktivt for udenlandske eksperter at arbejde i Danmark, og mindre attraktivt for danskere at forlade Danmark for at arbejde i et andet land. Tidligere DI-beregninger viser, at Danmark af denne årsag går glip af op mod 30.000 højtuddannede.

For det andet øges gevinsten ved at tage en uddannelse, når marginalskatten nedsættes. Det vil få flere til at tage en videregående uddannelse. Beregninger fra Skatteministeriet (i den såkaldte STØV-rapport) indikerer et potentiale på yderligere 50.000 højtuddannede ved en afskaffelse af mellem- og topskatten.

Lavere marginals-kat øger gevinsten af uddannelse

Samlet set vurderes en afskaffelse af mellem og top således at kunne løse en stor del af behovet for højtuddannet arbejdskraft på fremtidens arbejdsmarked.

Afskaffelse af mellem- og topskatten løser stort set behov for højtuddannede

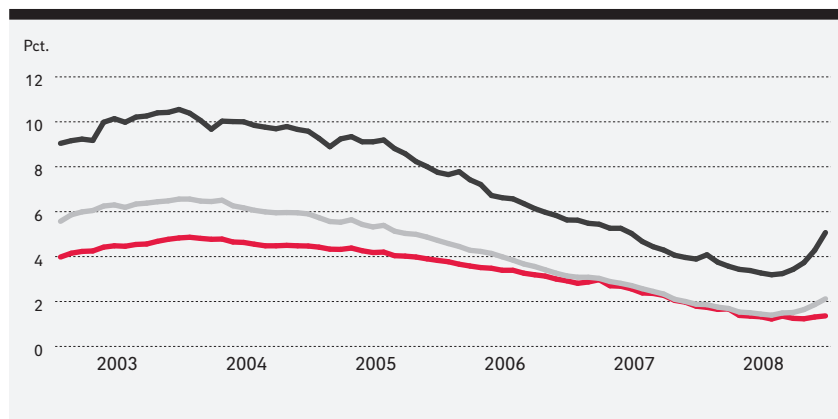
En mærkbart lavere marginals-kat vil samtidig øge vækst og velstand i samfundet, hvilket kommer alle til gode. Øget beskæftigelse af højtuddannede indebærer typisk også mere arbejde for andre beskæftigede med lavere uddannelsesniveau.

Hvis ikke udbuddet af højtuddannet arbejdskraft øges yderligere, er alternativet store ubalancer mellem udbud og efterspørgsel på fremtidens arbejdsmarked, hvilket medfører større lønspredning. Lavere marginals-katter kan således også være med til at modvirke øget lønforskel på lidt længere sigt ved at sikre et bedre match mellem udbud af og efterspørgsel efter arbejdskraft.

Også på den korte bane er der god logik i primært at få løftet det veluddannede arbejdsudbud. Vendingen på arbejdsmarkedet ventes i langt mindre grad at ramme personer med en videregående uddannelse. Stigningen i ledigheden i de seneste måneder vedrører således stort set kun ufaglærte og faglærte, mens ledigheden for personer med en videregående uddannelse fortsat er historisk lav.

Lavere marginals-kat også en god ide på kort sigt

Ledighed fordelt på faggrupper

Ufaglærte

Faglærte

Videregående uddannelse

Anmærkning

Ledigheden for faggrupperne er summeret ud fra den sæsonkorrigerede ledighed fordelt på A-kasser

Kilde

Danmarks Statistik,
sidste observation december 2008

Hvis ikke den kommende skattereform giver et mærkbart bidrag til at øge udbuddet af højtuddannet arbejdskraft er der i praksis ikke andre tiltag, man kan bringe i spil for at nå dette mål. For at en modernisering af skattesystemet kan fremtidssikre Danmark bedst muligt kræves der reformer, der har større effekt end foreslået af Skattekommissionen.

TOPSKATTEN RAMMER VELFÆRDSSAMFUNDETS KERNETROPPER

AF ØKONOMISK KONSULENT TINA HONORÉ KONGSØ, TKG@DI.DK OG
CHEFKONSULENT MORTEN GRANZAU NIELSEN, MOGR@DI.DK

Topskatten berører ikke kun de allerhøjest lønnede. Udviklingen de seneste 25 år viser at velfærdssamfundets kernetropper på både det private og det offentlige arbejdsmarked betaler topskat i dag. Det gælder eksempelvis ingeniører, læger og jurister, men også ufaglærte arbejdere, faglærte tømrere, elektrikere, social- og sundhedshjælpere, sygeplejersker og folkeskolelærere. En fjernelse af mellem- og topskatten vil løfte arbejdsudbuddet markant – blandt andet med ca. 17.200 faglærte arbejdere, 1.100 sygeplejersker, 2.700 folkeskolelærere, 1.200 ingeniører og 1.300 læger.

Antallet af danskere, der betaler topskat, er steget markant siden 1983, hvor det blot var en ud af ti beskæftigede, der betalte den øverste marginalskat. I dag betaler en fjerdedel af alle beskæftigede topskat, og blandt de fuldtidsbeskæftigede er det mere end fire ud af ti.

Effekt af fjernelse af mellem- og topskat

	Andel af beskæftigede der betaler topskat, pct.	Effekt på beskæftigelse, personer
Ufaglærte, i alt	9,6	8.500
Faglærte, i alt	22,7	17.200
– HK'ere	22,0	2.800
– Social- og sundhedshjælpere/assistenter	6,9	500
– Tømrere	24,3	800
– Elektrikere	40,7	900
– Metalarbejdere	30,9	1.100
– Slagtere	23,4	300
– Øvrige	23,6	10.800
Videregående uddannelse	42,1	25.100
– Sygeplejersker	25,6	1.100
– Folkeskolelærere	45,7	2.700
– Ingeniører	70,9	1.200
– Læger	78,8	1.300
– Jurister	64,1	900
– Øvrige	40,4	17.900
I alt	23,2	50.800

Kilde
Danmarks Statistik og DI beregninger

Udviklingen siden 1983 betyder, at topskatten i dag betales af langt flere end blot de højst lønnede danskere. Således betaler en ud af ti beskæftigede ufaglærte og omtrent hver fjerde faglærte topskat. Og dykker man ned i de enkelte faggrupper betaler omtrent 25 pct. af tømrerne og mere end 40 pct. af elektrikerne topskat. For al indkomst over 347.200 kr. skal en almindelig dansk skatteborger således aflevere 63 kr. i skat af hver ekstra 100 kr. vedkommende tjener.

Almindelige indkomster betaler også topskat

Andelen, der betaler topskat, er generelt størst blandt personer med en videregående uddannelse, hvor 42 pct. af de beskæftigede betaler topskat.

Således betaler en fjerdedel af sygeplejerskerne, 45 pct. af folkeskolelærerne, 70 pct. af ingeniørerne og knap otte ud af 10 læger topskat af den sidst tjente krone.

Når moms og afgifter af forbrug lægges til den højeste marginalsattesats på 63 pct., bliver den reelle marginalskat på knap 74 kr., hvilket efterlader 26 kr. i hånden som betaling for den arbejdsindsats, der ligger udover topskattegrænsen.

Sammensat marginalskat på 74 pct.

Såvel ufaglærte, tømrere, elektrikerne, social- og sundhedshjælpere og -assistenter, sygeplejersker, ingeniører som læger vil derfor alle kunne få gavn af en reform, der fjerner mellem- og topskatten.

Fjernes mellem- og topskatten vil det for en stor gruppe på det danske arbejdsmarked betyde et markant løft i arbejdsindsatsen. Det vurderes, at arbejdsudbuddet blandt de allerede beskæftigede kan løftes, svarende til godt 50.000 fuldtidsbeskæftigede personer¹. Heraf har halvdelen en videregående uddannelse, cirka 17.000 er faglærte og 8.500 er ufaglærte arbejdere.

Fjern mellem- og topskat: 50.000 i arbejdsudbudseffekt

Løftet i arbejdsudbuddet vil komme inden for mange faggrupper. For eksempel løftes arbejdsudbuddet af sygeplejersker svarende til ca. 1.100 fuldtidsbeskæftigede, blandt folkeskolelærere med 2.700 personer og blandt læger med 1.300 personer.

Der er bestemt potentiale for øget arbejdstid blandt flere faggrupper. F.eks. kan løftet i beskæftigelsen blandt sygeplejersker opnås ved, at sygeplejerskerne i gennemsnit arbejder 30 timer mere pr. år - eller 40 minutter mere pr. uge.

Potentiale for øget arbejdstid

¹ | DI's beregninger er anvendt en substitutionselasticitet på mellem 0,1 og 0,2, dvs. lidt mere end i Finansministeriets beregninger. Blandt andet Rockwool Fonden har lavet analyser, der viser, at elasticiteten er væsentlig større end 0,1.

Mange i sundhedssektoren arbejder på deltid

Overenskomst:	Gennemsnitlig arbejdstid Timer/uge	Andel i pct. på:		
		Heltid	Deltid	Time-lønnede
Folkeskolelærere	30	68,6	11,8	19,6
Social- og sundhedspersonale	28	20,3	61,5	18,3
Syge- og sundhedspersonale, ikke ledende	33	46,9	49,7	3,4
Syge- og sundhedspersonale, ledende	36	91,3	7,9	0,8
Syge- og sundhedsplejersker	31	25,2	70,4	4,4
Overlæger, lægelige chefer m.v.	36	93,6	5,9	0,5
Underordnede læger (reservelæger)	36	94,8	2,8	2,4

Kilde
Det Fælleskommunale Løndatakontor

Det vil være muligt at opnå ved, at flere der arbejder på deltid får en tilskyndelse til at yde en ekstra indsats. Eksempelvis arbejder 70 pct. af syge- og sundhedsplejerskerne på deltid, og samlet har gruppen en gennemsnitlig arbejdstid på 31 timer pr. uge. Tilsvarende kan beskæftigelsen øges blandt folkeskolelærerne og andre faggrupper på arbejdsmarkedet.

Udover et løft i arbejdsudbuddet vil en fjernelse af mellem- og topskatten motivere den enkelte til at dygtiggøre sig, engagere sig og påtage sig et større ansvar på arbejdspladsen og dermed skabe mere værdi i arbejdstiden, jf. også Skattekommissionens netop fremlagte rapport.

Hertil kommer, at yngre personer i fravær af mellem- og topskat vil opnå et større afkast ved at tage en længere uddannelse. Effekten her kan være ganske betydelig. Tidligere DI-beregninger viser, at 50.000 flere på sigt vil vælge en lang videregående uddannelse.

Ligeledes vil Danmark fremstå som et internationalt konkurrencedygtigt arbejdsland for både danske og udenlandske højtuddannede medarbejdere. Tidligere DI-beregninger viser, at Danmark af denne årsag går glip af op mod 30.000 højtuddannede.

BEHOVET FOR REFORMER

I det kommende årti er der udsigt til et kraftigt fald i arbejdsudbuddet og beskæftigelse som følge af, at flere går på pension, og færre træder ind på arbejdsmarkedet. Der er udsigt til, at den samlede arbejdsindsats kan falde med, hvad der svarer til ca. 100.000 fuldtidspersoner frem mod 2019 jf. Skattekommissionen.

- | Øget produktivitet
- | Øget uddannelsesniveau

- | Faldende beskæftigelse og arbejdstid betyder lav vækst

Uden de rigtige reformer, der øger arbejdsudbuddet yderligere, vil det betyde en lavere vækst i indkomsterne i Danmark og dermed lavere samlet velstand i samfundet.

De rette reformer kan sikre vækst og velfærd

Generationskifte i det offentlige medfører en rekrutteringsudfordring de næste 10 år

	Står foran tilbagebetaling	Beregnet ekstra rekrutteringsudfordring	
	Antal personer	Antal personer	Som andel, pct.
Sygeplejersker	9.400	5.500	11,4
Læger	3.100	1.400	10,4
Social- og sundhedshjælpere	7.400	4.000	10,0
Social- og sundhedsassistenter	5.800	2.600	9,2
Pædagoger	11.300	-700	-1,2
Folkeskolelærere	22.100	-2.000	-2,9
I alt i kommuner og regioner	158.100	24.900	3,8

Kilde
FLDdata, DREAM og DI-beregninger

Særligt på de borgernære offentlige serviceområder er der udsigt til et betydeligt generationskifte, der kan sætte servicen under pres. En fjernelse af mellem- og topskatten kan imidlertid lette dette pres og dermed give et mærkbart bidrag til at fremtidssikre kvaliteten på også disse områder.